

ГОДИНА IX.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 13.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази свагда о дану сваке представе на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. — Претплата се шаље администрацији „Позоришта“, у матичном стану, у Новоме Саду.

Х А М Л Е Т.

Трагедија у 5 чинова, од Вилема Шекспира, с енглеског превео др. Лаза Костић.

(Свршетак.)

1. Глумица.

„И нађе га,
„где промаши баш Грка: његов мач,
„претежак руци, лежи где је пао,
„вољи се руга. Бојем неравним
„насрну Пиро; љуто замахну,
„од самог маха слаб се сруши деб.
„Тај удар као да сињи тресну град,
„до дна се сруше пламни кровови,
„страх труса продре ухо Пирово:
„и, гле! над седом главом замахнут,
„забоден као у зраку заста мач.
„Тако је стајао, к'о исписан бес:
„те невешт снази, невешт смеру свом,
„ни макнути.
„Ал', како бива, кад пред урнебес
„имајина падне небом, облак стао,
„умукли ветри, земља под њима
„к'о умрла, — од једном тресне гром
„те пуче видик; тако за тим Пир'
„покренут опет кивном осветом
„на Пријама крвав' замахну мач;
„Киклопов чекић није никада
„на вечни Марсов оклоп жешће пао. —
„Ван, курво Срећо, ван! Сви богови
„у збору свом одузмите јој моћ,
„сломоте јој с точка спице, наплотке,
„а главчине јој с неба сурвајте,
„(стропоштајте јој спрегу с неба сву)
„до на дно пакла!“

Полоније.

Што је дуго, дуго.

Хамлет.

Па да то пошљемо берберину, са вашом заслузи.

брадом. — Молим те, дађе: — За њега је
каква лакрдија, или масна прича, иначе спава.
— Говори дађе: де, Јекубу.

1. Глумица.

Али ко је, ко
„кукуљаву, ох, вид'о краљицу?
„Босонога тумара, гаси плам
„бујицом суза, дроњак оглавље
„у место круне, место плашта свог
„у живом страху крпу зграбила,
„њом обмотала бони, слаби струк.
„Ко б' вид'о то, проклео би Срећин век
„на издају јој отров просипљућ'.
„Ал' да су вид'ли сами богови,
„где гледа Пира злобни тераг' ћеф,
„мачем јој мужу тело сецкајућ',
„нечувног јој бола први цик
(већ ако нису људма невешти)
„очију небних сквасиле би плам,
„растужио би богове.“

Полоније.

Гле, зар му се није променило лице, нису
ли му сузе у очима?! — Молим те, доста.

Хамлет.

Добро је. Остатак хоћу да ми скорим изговориш. — Добри господине, хоћете ли се старати, да се глумци угосте? Чујте, поступајте лепо с њима, јер они су огледало и кратки летопис времена: после ваше смрти боље да имате рђав натпис на гробу, него да вас они зло приказују за живота.

Полоније.

Господару, поступаћу с њима по њиховој

Хамлет.

Бог с тобом, човече, много боље: поступај са сваким по заслуги, па ко ће остат' неизбијен? Поступајте с њима по свом образу и достојанству: па што мање заслужују, тим је више заслужила ваша доброта. Поведите их!

Полоније.

Хајдете, господо!

(Оде Полоније са неким глумцима).

Хамлет.

Пођите за њим, пријатељи: хоћемо сутра да чујемо какву игру. Чујеш ли ме, стари пријане? Умете л' одиграти убиство Гонсага?

1. Глумац.

Да, господару.

Хамлет.

Хоћемо да видимо сутра на вече. Ви бисте, ако би требало, могли научити један говор од дванаестине или шеснаестине стихова, што бих га ја саставио и уметнуо, не бисте ли зар?

1. Глумац.

Да, господару.

Хамлет.

Врло добро. — Идите за тим господином; па пазите да му се не ругате. (Глумац оде). — (Розенкранцу и Гилденстерну:) Добри моји другови! Ја се праштам до вечера: добро сте ми дошли у Елсинору.

Розенкранц.

Мој добри господару!

(Розенкранц и Гилденстерн оду).

Хамлет.

Да, тако, у здрављу. — Е, сад сам сам. Зар није страшно, да тај глумац ту, у мисли само, сневајућ' тек страст, свом појму може душу присилит', да радом својим преруши му лик; у лицу гроба, сузе на очи, у гласу сломљен, према томе сав пренеражен му крет? Све ни за шта! За Јекубу? Шта ј' њему Јекуба, шта л' њојзи он? да плаче за њом? Шта би било тек, да има повод и грађу за страст ко ја?

Потонио б' глумиште сузама заглаушив свету страшним речма слух; полудио б' кривац, невин би се смео, снебив'о невешт, застрашио б' се и вид и слух сав. одиста. А ја, слабуњав, глупи нитков, шуњам се, ко туњавац, не прониче ме смер, ни речи не знам; а повод ми крате, коме су благо и живот му драг убице смакле. Јесам ли ја зец?

Ко м' виче нитков? Ко ми цена мозд?

Чуна ми браду? Посина ме њом?

За нос ме вуче? У грло ми лаж

до плућа гура? Ко ми чини то? — Ха! —

Па шта му знам; јер мора да сам ја

годуб'ја срца, клони ме се жуч

што стегу чини горком; друкче бих

нахранио све светске вране већ

тог роба стрвљу. Курво, ниткове!

Некајни, варче, блудни ниткове!

Хај, освето!

Шта, ја сам магарац! Јуначки баш:

Зар ја, уб'јеног драгог оца син,

небом и паклом позват осветник,

па језиком, к'о курва, бијем бој,

у клетву, као права дроља ил'

судопера!

Гадим се! Ох! мој мозак! Слушао сам,

да кривац, глуму какву гледајућ',

удешаваном самом појавом

потресен душом тако може бит',

да с места призна учињено зло;

крвништвом, немац, ипак прозбори

најчудниј' глас. Ти глумци играће

убиству нешто слично оца мог

пред мојим стрицем: Сматраћу му глед;

до живца ћу га: тргне л' се тек, знам

на чему сам. Тај дух што видех ја

нечастив може бит': нечастив мож'

узети сваки вид; па можда, да,

у тузи хоће да ме немоћној,

свемоћан он је духов'ма тим,

наведе на грех. Разлога ми дај

основнијега. Глума нек је маљ,

под којим савест нек открије краљ.

(Оде).

Л И С Т И Њ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Адријена Лекувререва“. Драма у 5 чинова, написали Скриб и Легуве, с француског прево К. Н. Х.)

Међу глумама, које су изашле из радионице Scribe et Comp., није зацело на последњем месту Adrienne Lecouvreur, што је након триест и пет година од постанка свога у среду 1. фебруара о. г. први пут давана овде у Новом Саду. Компанјон је Скрибу у „Адријени“ био Легуве, па је сваки од њих двоје уложио све имање своје у ту радњу: Скриб своју вешту интригу, своје fine досетке и живахни, елегантни дијалог свој, а Легуве необичну вештину своју у психолошком цртању женских карактера, о којој је и у романима својим: „Edith de Falsen“, „Béatrix ou la Madone de l'art“ и „Miss Suzanne“ и у културно-историјским списима: „Histoire morale des femmes“ и „La femme en France au XIX-me siècle“ дао довољно доказа. Тактика Скрибова, којом је за последњих својих година на мејдан излазио, тактика наине, да изради само надрт а компанјонима да остави, да у детаљ изведу, не да се сакрити ни у овом фабрикуату фирме Скриб-Легуве, што су њих двоје сковали из жалосне судбине глумице Лекувререва, која је „бисер и драго камење своје занаго жртвовала“ за маршала саксонског Морица, тога вештог и сретног стратега у освајању меких срдаца женских, храброг и снажног, али мање сретног мејданџију на бојноме пољу, а још мање срећног књижевника, dedu куд и камо срећније од њега књижевнице мадаме Дидванове-Жорж Санда. Па и у осталим фабрикатима те фирме, као н. пр. у „Bataille des dames“, што се на нашој позорници доста поодавно даје у преводу покојног Лазе Телечког, даље у „Les contes de la reine de Navarre“ и „Les doigts de Fée“ изабрао је Скриб „благују част“. А нису боље од Легуве-а прошли с њиме ни Делавињ ни Мелвил. Е па криви су сами себи, што се и упуштали са човеком, чије име носе до 400 комада, који је морао и Мајерберу служити са либретом за „Robert le diable“, „Prophète“, „Les Huguenôts“, „L'étoile de nord“ etc., и Обе-у за „La muette de Portici“, „Fra Diavolo“, „Le Domino noir“, и Боалдије-у за „La dame blanche“, и Халевију за „La Juive“ и другом и трећем за друго и треће? Није могло бити друкчије, требало је у зноју лица откупити реномирано име ветераново, да буде Schutzmarke фабрикуату. Па и није на одмет писац комедије: „Le verre d'eau“, наше добре познанице „Чаше воде“, писац верне проверне слике политичног и литерарног коте-

ријства „La samaraderie“, коју је неки Д. Н. Јовановић „Дружином“ крестио, а наша позоришна управа под тим неспретним именом пре једно четир година на позорницу овде изнела.

„Адријена Лекувререва“ држи се још једнако на свим ијоле бољим позорницама. Животну јој ту снагу даје скроз и скроз симпатични карактер јунакињин, који је из ње начинио „парадну улогу“ многих првакиња — баш је ових дана Фридерика Богнарера, играјући као гошћа на дворском позоришту војводе Олденбуршког, и „Адријену“ уврстила у ред улога, са којима хоће тамо да се покаже, а и Марија је Гајстингерка, колико се сећамо, њоме инаугурисала била кратку своју еру у серијозној струци, па ни Сари Бернардовој није „испод достојанства“, уз Маргериту Готијереву, Дима-ову „La dame aux camélias“ метнути Адријену Лекувререву. И на нашој је позорници срећно прекужила поступаоницу на чврето стала на ноге. Поуздана јој је дада била Марија Рајковићка. Exempla каже се trahunt, па одиста је и тако, осећамо сад на себи, јер нас и нехотице „вуче пример“ оценитеља последње, сомборске Адријене Рајковићкине, да сравнимо Рајковићкину Адријену — не са Саром Бернардовом, та не би нам, све да смо Сарину Адријену и видели, Рајковићка рекла хвала, као што зацело не каже ни Сомборскоме панегирику, кад метне руку на срце — него тек са имењакињом Рајковићкином Гајстингерком. Па и ту је боље, одупрети се снази exemplum'a те просто само с *radoшћу* констатовати, да је наша Адријена њежно и топло интерпретовала Лафонтенову басну о голубовима, а снажно и са ефектом одрецитовала монолог Федриг, са *жаловшћу* пак исповедити, да је наша Адријена по јачини, истинитости и непосредности осећаја „оставила још много, да се жели.“ — Димитријевићев је Мориц био доста слаба работа, свакако недостојна, да уђе у ред бољих створова тога ревног устаоца. — Мишонета Лукићевог најбоље ћемо канда карактерисати, ако рекнемо, да је био прави ремек-створ од главе до пете. — Демонска страст војвоткиње Буљонске у љубави и освети није била за Драгињу Ружићку тако тежак задатак, да га не би била решила с успехом.

„Редитељска“ ревност Мишонетова није кадра била епидемично благотворно упливисати на режију. Иначе зацело не бисмо дошли били до те „ненадне среће“, да нам се мал' те не иза сваког чина приде даде од стране оркестра и сувише обилата доза Ohrenschaus'a. Г.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

13. ПРЕДСТАВА.

ВАН ПРЕТПЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 12. ФЕБРУАРА 1884.

С НОВОМ ПОДЕЛОМ УЛОГА ПРВИ ПУТ:

СВЕТИСЛАВ И МИЛЕВА.

ЖАЛОСНА ИГРА У 4 ЧИНА, НАПИСАО Ј. С. ПОПОВИЋ.

О С О Б Е:

Кнегиња Милица, царица српска	Д. Ружићка.
Стеван, њен син	Марковић.
Милева, њена кћи	Л. Хаџићева.
Селимир, саветник	М. Суботић.
Светислав, његов син	Димитријевић.
Даница, милевина пратиља	Л. Петровићева.
Бајазит, цар турски	Ружић.
Емир	Милосављевић.
Осман	Динић.
Ибрахим	Рашић.
Тимур Тамерлан, хан татарски	И. Станојевић.

Татари. — Народ.

У среду 15. фебруара: „ЕЈ, БУДИ ШТО СЕ НЕ ЖЕНИТЕ!“ Шаљива игра у 4 чина, написао Ј. Розен, за српску позорницу прерадио Бранко М. Јовановић.

Улазнице се могу добити у писарници позоришној од 9—12 пре подне и од 3—5 после подне, а у вече на каси.

Ко од наших поштованих претплатника жели своја места задржати за ову представу, нека се изволи тога ради пријавити у позоришној писарници најдаље до 12 сахата пре подне.

Бољује: П. Добриновић.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.